

УДК 339.1:615.1:615.3

<https://doi.org/10.24959/nphj.23.117>

В. В. Малий, Н. Г. Малініна, О. Ю. Рогуля, Г. С. Бабічева, І. В. Бондарєва,
А. А. Чегринєць

Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України

Маркетинговий аналіз та позиціонування сечогінних (діуретичних) препаратів на фармацевтичному ринку України

Мета роботи – маркетинговий аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку в сегменті сечогінних (діуретичних) препаратів та дослідження напрямів їх позиціонування.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження є дані Державного реєстру лікарських засобів (ЛЗ) України та онлайн довідника ЛЗ Компендіум. Для досягнення визначеної мети використано методи логіко-змістовного формування проблеми, кабінетних маркетингових досліджень, порівняльного аналізу, контент-аналізу публікацій у наукових та практично-орієнтованих медичних і фармацевтичних виданнях.

Результати та їх обговорення. У статті наведено результати маркетингового аналізу вітчизняного фармацевтичного ринку сечогінних (діуретичних) препаратів групи С03 «Сечогінні препарати», зареєстрованих на фармацевтичному ринку України станом на 01.07.2023 року. З'ясовано, що асортимент сечогінних (діуретичних) препаратів нараховує 124 торгових найменування, які проаналізовано за МНН, кількістю торгівельних найменувань за виробничою ознакою, лікарською формою, діапазоном цін, наявністю в асортименті аптек. Виконано аналіз ринку досліджуваної групи ЛЗ за країнами-виробниками, формою випуску та умовами відпуску з аптечних закладів, а також проведено позиціонування за особливостями застосування діуретиків такими сегментами споживачів, як діти, жінки у період вагітності та лактації. Виявлено МНН, лікарські засоби із вмістом яких не пропонують вітчизняні виробники, і тому їх можна розглядати як перспективні для оновлення товарного асортименту.

Висновки. Результати маркетингового аналізу ринку сечогінних препаратів та опрацювання напрямів позиціонування є підґрунтям для пошуку й розробки нових ефективних ЛЗ вітчизняного виробництва для лікування і профілактики ниркової недостатності, неврологічних, кардіологічних та інших захворювань, у фармакотерапії яких застосовують діуретики.

Ключові слова: сечогінні препарат; діуретики; маркетинговий аналіз; асортимент; позиціонування; фармацевтичний ринок

V. V. Maliy, N. G. Malinina, O. Yu. Rohulia, G. S. Babicheva, I. V. Bondarjeva, A. A. Chehrynets
National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine

Marketing analysis and positioning of diuretic medicines at the pharmaceutical market of Ukraine

Aim. To perform the marketing analysis of the domestic pharmaceutical market in the segment of diuretic medicines and study the directions of their positioning.

Materials and methods. The research materials are data from the State Register of Medicines of Ukraine and the Electronic Medicines Compendium. To achieve the goal, the methods of logical and meaningful problem formation, desk market research, comparative analysis, content analysis of scientific and practically oriented medical and pharmaceutical publications were used.

Results and discussion. The article presents the results of the marketing analysis of the domestic pharmaceutical market of diuretic medicines of group C03 "Diuretics" registered at the pharmaceutical market of Ukraine as of July 1, 2023. It has been determined that the range of diuretic medicines includes 124 trade names analyzed by INN, the number of trade names, by production, dosage form, price range, availability in the assortment of pharmacies. The analysis of the market of the group of medicines studied by producing countries, form of release and conditions of dispensing from pharmacies has been performed, as well as positioning has been carried by the peculiarities of the use of diuretics by such consumer segments as children, women during pregnancy and lactation. The INNs of medicines, which content are not offered by domestic manufacturers, have been identified, and therefore they can be considered promising for updating the product range.

Conclusions. The results of the marketing analysis of the diuretic market and development of positioning directions are the basis for the search and development of new effective domestic medicines for the treatment and prevention of renal failure, neurological and cardiac diseases and other diseases in the pharmacotherapy of which diuretics are used.

Key words: diuretics; marketing analysis; assortment; positioning; pharmaceutical market

Вступ. Сечогінні препарати широко використовують у фармакотерапії серцево-судинних захворювань, гострих пошкоджень нирок, набряку легень, що визначає їхню значну роль у клініці внутрішніх хвороб. Однак застосування сечогінних препаратів

нерідко супроводжується побічними реакціями, які насамперед стосуються порушень водно-електролітного гомеостазу, кислотно-лужної рівноваги, обміну ліпідів та вуглеводів [1-5]. На фармацевтичному ринку України представлено значну кількість препаратів

цієї групи, проте попри сучасний науковий доробок досліджень ринку діуретиків, актуальним залишається питання пошуку нових ефективних і безпечних сечогінних препаратів із супутніми видами фармакологічної активності. Узагальнення результатів наукових досліджень демонструє доцільність розгляду препаратів діуретичної дії як перспективного сегмента для вітчизняних фармацевтичних підприємств [6-12]. Поряд із цим впровадження нових діуретиків вимагає від виробників розуміння потреб та вимог ринку, досягнути чого можна за рахунок ефективного використання маркетингових досліджень та стратегічних методів позиціонування, спрямованих на забезпечення ринкового успіху.

З огляду на вищезазначене проведення маркетингового аналізу ринку сечогінних препаратів та їх позиціонування на вітчизняному фармацевтичному ринку становить науковий інтерес.

Метою роботи є маркетинговий аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку у сегменті сечогінних препаратів та дослідження напрямів їх позиціонування.

Матеріали та методи. Для досягнення визначеної мети було використано методи логіко-змістовного формування проблеми, кабінетних методів маркетингових досліджень (контент-аналіз інструкцій до медичного застосування лікарських засобів, публікацій вітчизняних та закордонних учених у наукових та практично-орієнтованих фармацевтичних та медичних виданнях, інтернет-ресурсів), порівняльного аналізу, табличних і графічних засобів наочного подання отриманих даних.

Результати та їх обговорення. Відповідно до міжнародної класифікаційної системи АТС сечогінні препарати належать до групи С03 «Сечогінні препарати» [13]. Аналіз асортименту досліджуваної групи препаратів, проведений за даними Державного реєстру ЛЗ України [14] станом на 01.07.2023 року, свідчить, що на фармацевтичному ринку України зареєстровано 124 торгових найменування сечогінних препаратів, серед яких вітчизняні та імпорتنі ліки представлені практично порівну (відповідно 49,2 % та 50,8 %). Виявлено, що ринок діуретиків на 87,9 % формується за рахунок монопрепаратів, 44,0 % з яких – вітчизняних виробників. У структурі асортименту,

що видно з даних рис. 1, найбільша частка належить препаратам С03С «Високоактивні діуретики» (36,3 %), С03D «Антагоністи альдостерону та інші калійзберігальні засоби» (31,5 %) та С03В «Нетіазидні діуретики з помірно вираженою активністю» (25,8 %).

Наступним етапом дослідження стало проведення структурного аналізу групи С03 «Сечогінні препарати» з урахуванням таких характеристик, як: МНН, торговельне найменування, походження препарату, лікарська форма, діапазон цін, наявність в асортименті аптек (таблиця). З'ясовано, що на ринку пропонують 111 торговельних найменувань дев'яти МНН (89,5 % у загальному асортименті), відпуск яких здійснюють за рецептом, та 13 препаратів рослинного походження вітчизняного виробництва (10,5 %), які відпускають без рецепта.

Про ефективність впровадження на ринок нового ЛЗ свідчить доступність та вартість препарату, які можна розглядати як визначальні критерії для позиціонування. Варто зазначити, що в асортименті аптек відсутні 30 препаратів (7 вітчизняних та 23 імпорتنих), що становить майже четверту частину (24,2 %) від зареєстрованих на фармацевтичному ринку України.

Результати вивчення діапазону цін на препарати досліджуваної групи засвідчили, що найдорожчими є препарати на основі еплеренону та торасеміду, а ціни в межах підгруп суттєво відрізняються, що впливає на їх економічну доступність для споживачів.

Аналіз строку дії реєстраційних посвідчень дозволяє констатувати, що майже 70,0 % препаратів цієї групи пройшли процедуру перереєстрації на необмежений термін. Варто зауважити, що імпорتنі ліки, дія реєстраційного посвідчення яких закінчується у 2023-2024 рр., в асортименті аптек відсутні.

Окремим напрямом дослідження стало вивчення терміну придатності сечогінних препаратів, результати якого засвідчили, що строк придатності для більшості ЛЗ з цієї групи (77,4 %) складає 2–3 роки. Врахування терміну придатності ЛЗ допомагає оптимізувати процеси управління та планування аптечним асортиментом, уникнути дефектури або прострочення ліків, забезпечити їх наявність в аптеці.

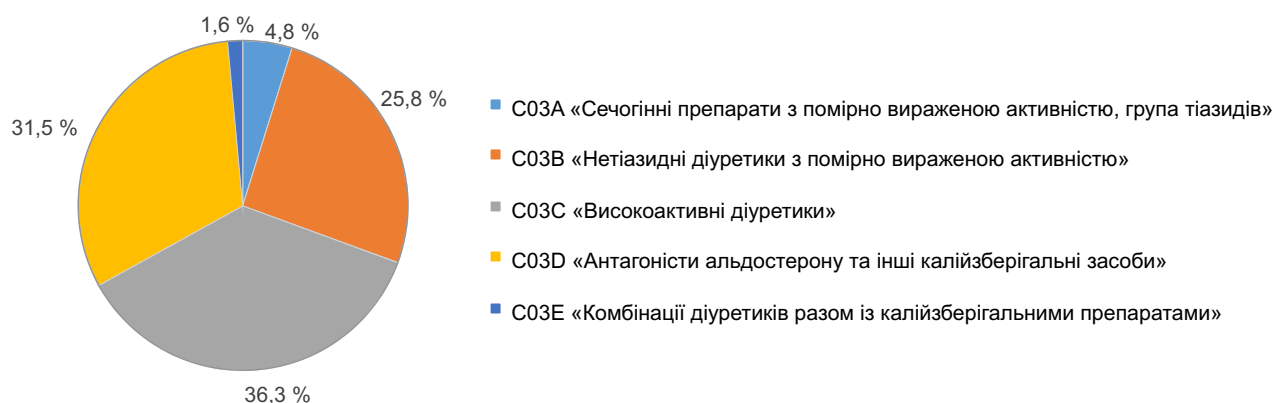

Рис. 1. Структура групи С03 «Сечогінні препарати»

Таблиця

Структурний аналіз групи С03 «Сечогінні препарати», представлені на фармацевтичному ринку України

АТС-код	МНН	Частка в асортименті, %	Кількість торговельних найменувань за виробничою ознакою	Лікарська форма	Діапазон цін, грн		Кількість ЛЗ, відсутніх у продажі
					min	max	
C03A «Сечогінні препарати з помірно вираженою активністю, група тіазидів»							
C03A A Прості тіазидні діуретики							
C03AA03	Гідрохлортіазид	4,8	імпорتنий вітчизняний	2 4	таблетки таблетки	26,00 17,69	242,60 107,55
C03B «Непіазидні діуретики з помірно вираженою активністю»							
C03B A Сульфаміди, прості препарати							
C03BA04	Хлорталідон	3,2	імпорتنий	1	таблетки	135,50	170,00
C03BA10	Ксипамід	2,4	вітчизняний	3	таблетки	131,39	170,00
C03BA11	Індапамід	9,7	імпорتنий	3	таблетки	140,06	499,40
C03B X10**	Інші діуретики, зокрема рослинні препарати з діуретичним ефектом	10,5	вітчизняний	-	-	-	-
C03B X Інші непіазидні діуретики з помірно вираженою активністю							
C03C «Високоактивні діуретики»							
C03C A Прості препарати сульфамідів							
C03CA01	Фуросемід	8,1	імпорتنий	1	розчин для ін'єкцій	45,00	109,30
C03CA04	Торасемід	28,2	вітчизняний	3	розчин для ін'єкцій	25,00	54,10
C03C C01	Кислота етакринова	-	імпорتنий	2	таблетки	13,90	60,00
C03D «Антагоністи альдостерону та інші калійзберігальні засоби»			вітчизняний	4	таблетки	7,20	26,90
C03DA01	Спіронолактон	10,5	імпорتنий	2	розчин для ін'єкцій	177,41	299,50
C03DA04	Еплеренон	19,4	вітчизняний	8	розчин для ін'єкцій	169,20	289,50
C03DA05	Фінеренон	1,6	імпорتنий	14	таблетки	139,64	1076,20
C03E «Комбінації діуретиків, разом із калійзберігальними препаратами»			вітчизняний	11	таблетки	62,60	542,70
C03E A Діуретики з помірно вираженою активністю в комбінації з калійзберігальними засобами			імпорتنий	-	-	-	-
C03EA01	Гідрохлортіазид та калійзберігальні препарати	1,6	вітчизняний	-	-	-	-

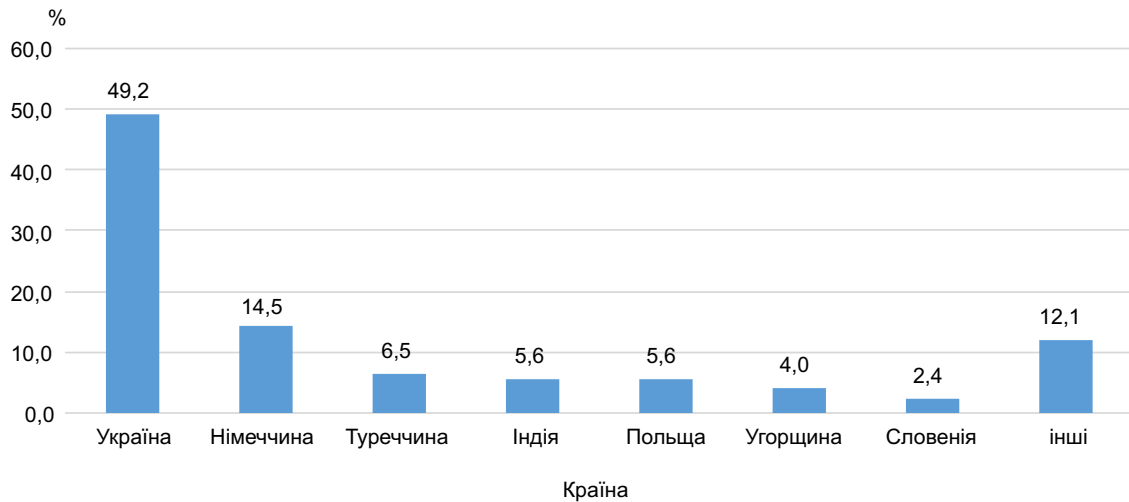

Рис. 2. Структура ринку сечогінних препаратів за країнами-виробниками

Сечогінні препарати, зареєстровані на фармацевтичному ринку України, представлено 16 країнами (рис. 2). Лідерами серед іноземних є фармацевтичні компанії Німеччини (14,5%), Туреччини (6,5%), Індії та Польщі (по 5,6%). Необхідно зауважити, що

ЛЗ, зареєстровані турецькими компаніями, на період дослідження у роздрібному продажі відсутні.

З'ясовано, що ринок вітчизняних ЛЗ цієї групи представлено 17 фірмами-виробниками (рис. 3). Серед вітчизняних фармацевтичних компаній лідерами за

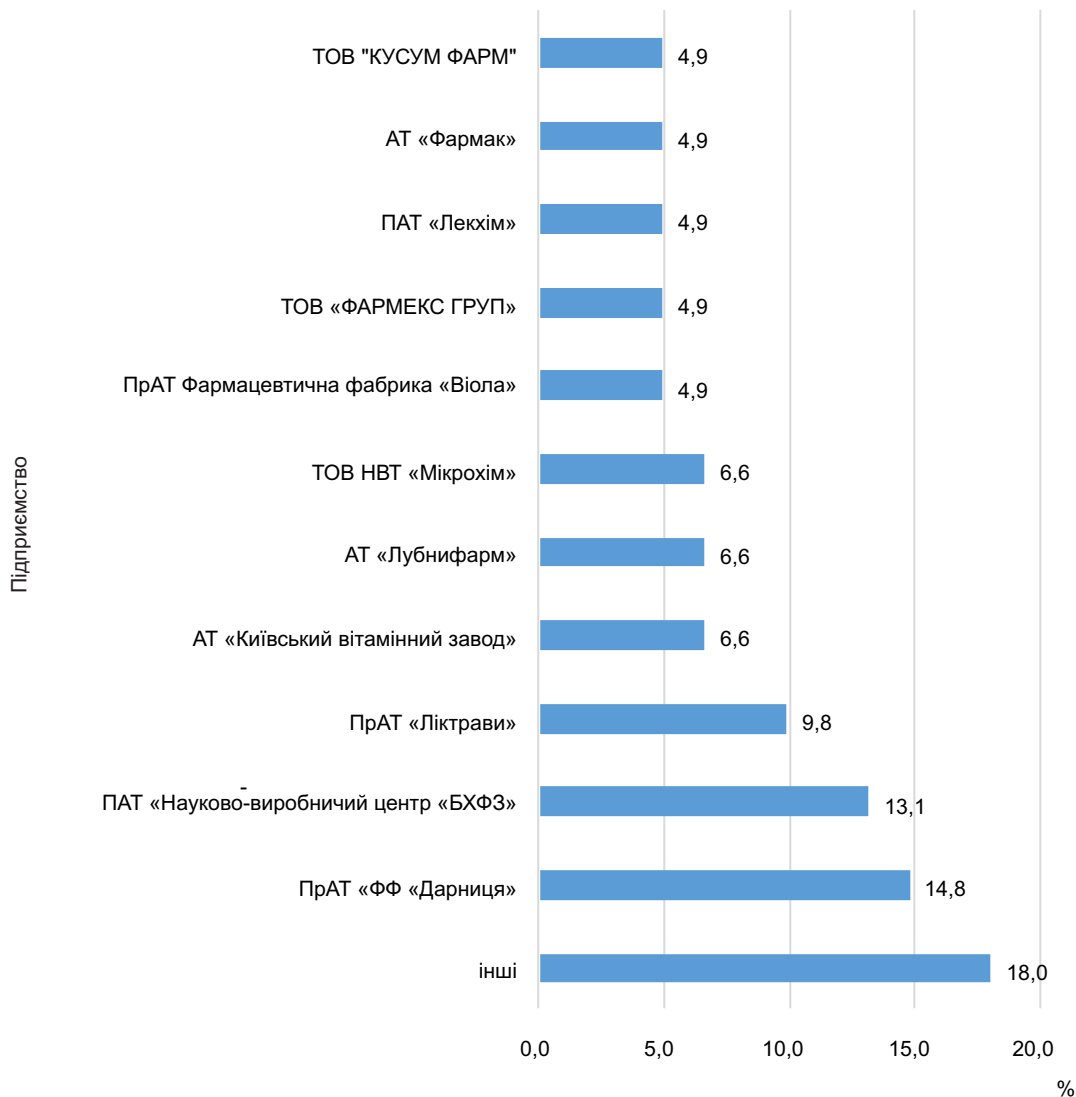

Рис. 3. Перелік вітчизняних фірм-виробників сечогінних препаратів

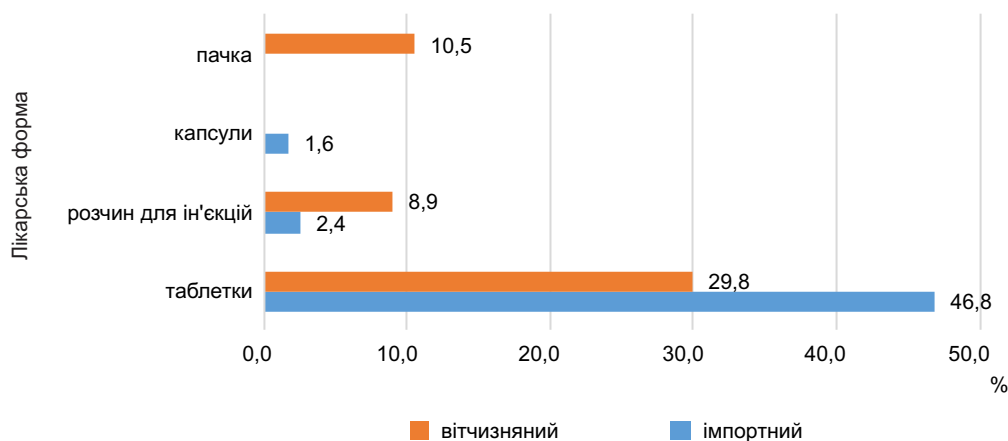

Рис. 4. Структура асортименту сечогінних препаратів за формою випуску

кількістю зареєстрованих сечогінних препаратів є два виробники: ПрАТ «ФФ «Дарниця», частка препаратів якої складає 14,8 %, та ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод» з часткою 13,1 %. ПрАТ «Ліктрави» належить 9,8 % зареєстрованих ліків, серед яких виключно ЛЗ рослинного походження.

За результатами маркетингового аналізу, сечогінні препарати на фармацевтичному ринку України представлено здебільшого у формі таблеток переважно імпортного виробництва, що загалом складає 76,6 % (рис. 4). Також випускають ЛЗ у формі розчину для ін'єкцій, серед яких 8,9 % – імпортні та 2,4 % – вітчизняні ліки. Препарати у формі капсул пропонує лише одна компанія – «Гедеон Ріхтер», Угорщина. У формі випуску «пачка» запропоновано ЛЗ рослинного походження вітчизняного виробництва.

Сформований макроконтур асортименту сечогінних препаратів на фармацевтичному ринку України подано на рис. 5. Виявлено перевагу монопрепаратів (87,9 %) і відсутність на національному ринку комбінованих діуретиків, яких немає в асортименті вітчизняних виробників ЛЗ, а зареєстровані на ринку імпортні відсутні в асортименті аптек. У напрямі пошуку стратегічних можливостей для оновлення

асортименту вітчизняних виробників можна розглянути розробку та виведення на ринок діуретичних засобів рослинного походження, частка яких, як зазначено вище, незначна. Виявлено суттєву перевагу таблетованих діуретичних препаратів та обмежену пропозицію у формі капсул.

На наступному етапі дослідження як критерій позиціонування розглянуто особливості застосування сечогінних (діуретичних) препаратів для лікування дітей (від народження до 18 років; вагітних та жінок у період лактації) (рис. 6, 7). Отримані результати можна використати для виведення на ринок нових діуретиків або формування маркетингових комунікацій для ліків, уже відомих споживачам і фахівцям.

Узагальнену структуру розподілу сечогінних препаратів щодо застосування у педіатрії наведено на рис. 6, з якого видно, що із загальної кількості зареєстрованих ліків до застосування у педіатрії дітьми різного віку загалом дозволено 56,2 % препаратів. Дослідження розподілу сечогінних препаратів щодо застосування у педіатрії свідчить, що для новонароджених можна застосовувати 13,8 % ЛЗ, а у віці від 2 до 12 років – 24,0 %. З'ясовано, що для 3,8 % засобів досліджень медичного застосування у педіатрії не було.

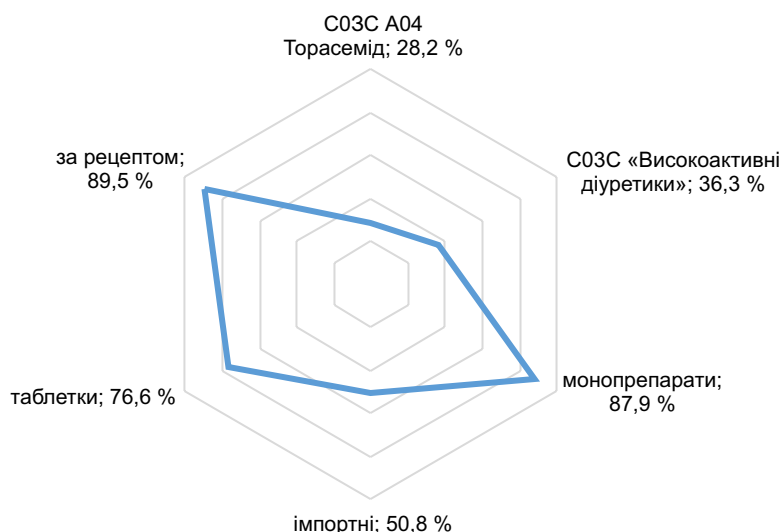

Рис. 5. Макроконтур ринку сечогінних препаратів

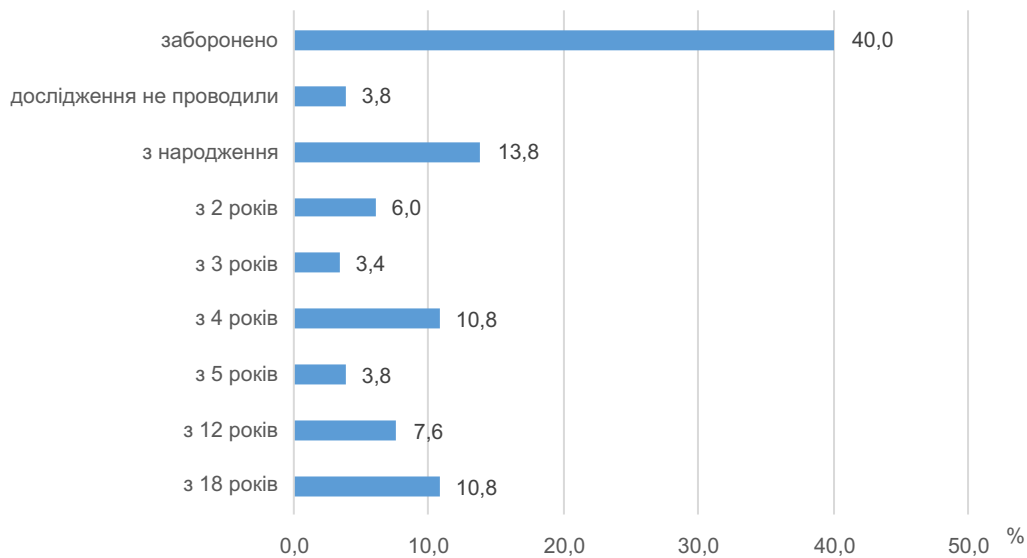

Рис. 6. Структура розподілу сечогінних препаратів за можливістю застосування у педіатрії

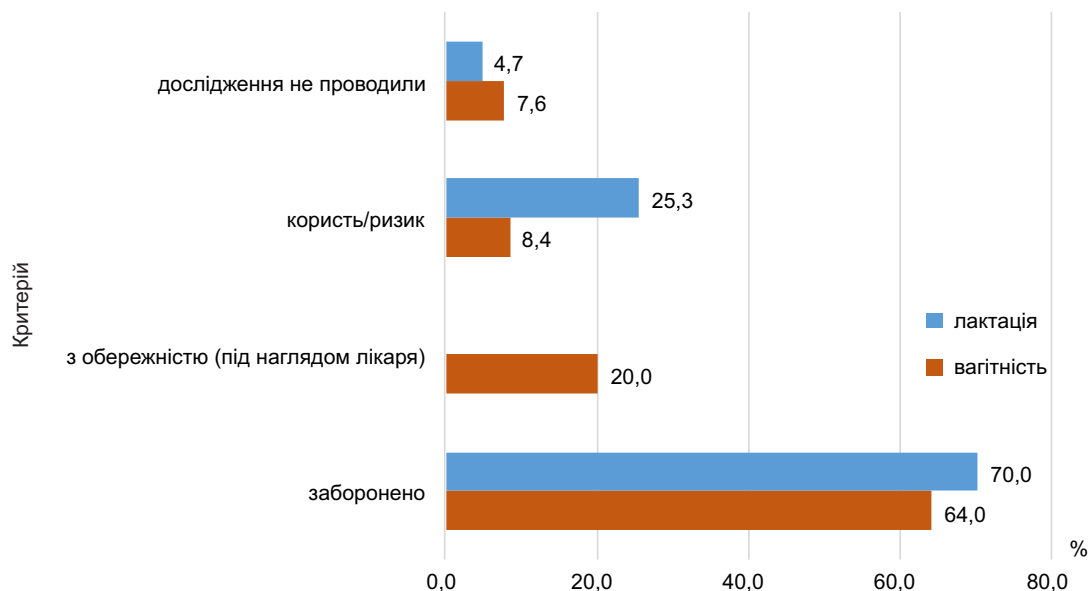

Рис. 7. Результати розподілу сечогінних (діуретичних) препаратів за можливістю застосування під час вагітності та лактації

Сформулювати чіткі переваги та унікальність ЛЗ можна з використанням таких критеріїв позиціонування, як можливість застосування під час вагітності та лактації. Узагальнені результати щодо особливостей застосування сечогінних препаратів жінками під час вагітності та лактації наведено на рис. 7. Опрацювавши інструкції для медичного застосування ЛЗ, з'ясували, що для 7,6 % зареєстрованих препаратів не проводили дослідження можливості застосування під час вагітності і для 4,7 % – у період лактації. Визначено, що значну частку ЛЗ (64,0 %) заборонено застосовувати під час вагітності, 20,0 % – з обережністю (під наглядом медичного фахівця), 8,4 % – з урахуванням співвідношення користь/ризик для вагітної та плода. Аналіз ЛЗ досліджуваної групи стосовно особливостей застосування жінками в період лактації засвідчив, що більшість препаратів (70,0 %) застосовувати заборонено, 25,3 % – дозволено з урахуванням співвідношення користь/ризик для матері та немовляти.

Отже, результати маркетингового аналізу демонструють сталу структуру національного ринку сечогінних препаратів, які практично еквівалентно представлені продукцією вітчизняного та зарубіжного виробництва. Попри те що 24,2 % від зареєстрованих препаратів відсутні у продажу, наявні діуретики, здебільшого монопрепарати, у різних цінових діапазонах, за результатами позиціонування, можуть задовольнити потреби сегментів споживачів у сечогінних засобах. Проте відсутність на ринку вітчизняних препаратів на основі ксипаміду, фінеренону, кислоти етакринової та комбінацій діуретиків можна розглядати як перспективний напрям імпортозаміщення і оновлення товарного асортименту в коротко- та довгостроковій перспективі, що потребує детального опрацювання з використанням даних маркетингових досліджень та фармакоекономічного аналізу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виконано маркетинговий аналіз та позиціонування за окремими критеріями сегмента сечогінних

препаратів на фармацевтичному ринку України. Визначено, що частка вітчизняних сечогінних ліків становить 49,2 % (зокрема всі зареєстровані препарати рослинного походження), імпортованих – 50,8 %. Ринок сечогінних препаратів на 36,3 % сформовано за рахунок препаратів С03С «Високоактивні діуретики», на 31,5 % – С03Д «Антагоністи альдостерону та інші калійзберігальні засоби» та на 25,8 % – С03В «Нетіазидні діуретики з помірно вираженою активністю». Основна частка ринку належить монопрепаратам, 44,0 % з яких пропонують вітчизняні фармацевтичні підприємства. Впливають на доступність діуретиків і відсутність в асортименті аптек 24,2 % від зареєстрованих препаратів, і суттєва різниця в ціні. На фармацевтичному ринку України сечогінні препарати представлено виробниками з 16 країн, лідером серед яких є Німеччина (14,5 %). Вітчизняні діуретики є в асортименті 17 виробників. Як свідчать результати аналізу, 76,6 % зареєстрованих

препаратів – таблетки, переважно імпортованого виробництва.

Проаналізовано особливості застосування сечогінних препаратів для лікування дітей (від народження до 18 років; вагітних та жінок у період лактації). Результати дослідження засвідчили, що дозволено використовувати в педіатрії 56,2 % препаратів. Значну частку препаратів (64,0 %) заборонено застосовувати під час вагітності та в період лактації (70,0 %).

З огляду на сучасні тенденції в роздрібному сегменті фармацевтичного ринку України стосовно посилення контролю за відпуском рецептурних ЛЗ доцільним вважаємо створення та впровадження безрецептурних засобів сечогінної дії. Отже, для вітчизняних фармацевтичних виробників розширення асортименту сечогінних ЛЗ є перспективним напрямом маркетингової діяльності.

Конфлікт інтересів: відсутній.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua>.
2. Sica D. A., Gehr T. W. B., Frishman W. H. Use of Diuretics in the Treatment of Heart Failure in Older Adults. *Heart Fail Clin.* 2017. Vol. 13 (3). P. 503-512.
3. Verbrugge F. H. Editor's Choice-Diuretic resistance in acute heart failure. *Eur Heart J Acute Cardiovasc Care.* 2018. Vol. 7 (4). P. 379-389.
4. Матюха Л. Ф. Застосування діуретиків у пацієнтів із артеріальною гіпертензією: перспективи й обмеження. *Український медичний часопис.* 2016. № 2 (112). С. 32-37.
5. Фармакологія : підруч. для студентів мед. ф-тів / І. С. Чекман та ін. ; за ред. І. С. Чекмана. Вид. 4-те. Вінниця : Нова Книга, 2017. 784 с.
6. Безрукавий Є. А. Дослідження функціональних властивостей кислоти гіалуронової та її солей. *Український біофармацевтичний журн.* 2013. № 3. С. 52-54.
7. Дорошенко О. Г., Марчишин С. М. Фітохімічне дослідження збору діуретичного. *Медична та клінічна хімія.* 2016. Т. 18, № 3. С. 50-53. DOI:10.11603/mcch.2410-681X.2016.v0.i3.6944.
8. Крутських А. А., Кисличенко В. С., Омельченко З. І. Дослідження летких компонентів трави льонку звичайного. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика.* 2014. Вип. 23 (4). С. 307-312.
9. Крутських А. А., Кисличенко В. С., Омельченко З. І. Морфолого-анатомічне вивчення трави льонку звичайного. *Фітотерапія.* 2014. № 3. С. 58-60.
10. Малоштан Л. М., Чумак О. О., Безрукавий Є. А., Шаталова О.М. Вивчення антиексудативної та діуретичної активності шипучих таблеток із густим екстрактом листя берези. *Фармацевтичний журн.* 2021. Т. 76, № 1. С. 72-79. DOI: 10.32352/0367-3057.1.21.08.
11. Ткачова О. В., Бутко Я. О., Герасимова О. О. Застосування діуретиків у медицині та спорті та моніторинг їх споживання в Україні. *Український журнал медицини, біології та спорту.* 2022. Т. 7, № 5 (39). С. 152-157. DOI: 10.26693/jmbs07.05.152.
12. Ткачова О. В., Кравченко І. В., Семенов А. М. Дослідження асортименту, доступності та споживання діуретичних засобів в Україні. *Клінічна фармація.* 2018. Т. 22, № 4. С. 58-64.
13. Компендіум 2023. URL: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>.
14. Державний реєстр лікарських засобів України 2023. URL: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsitesite.nsf/all/shlist?opendocument>.

REFERENCES

1. Farmaceutychna encyklopedia. Available at.: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua>.
2. Sica, D. A., Gehr, T. W. B., Frishman, W. H. (2017). Use of Diuretics in the Treatment of Heart Failure in Older Adults. *Heart Fail Clin*, 13 (3), 503-512.
3. Verbrugge, F. H. (2018). Editor's Choice-Diuretic resistance in acute heart failure. *Eur Heart J Acute Cardiovasc Care*, 7 (4), 379-389.
4. Matiukha, L. F. (2016). Zastosuvannya diuretykiv u pacientiv iz arterialnoiu ghipertenzieiu: perspektyvy i obmezhennja. *Ukrainskyj medychnyj chasopys*, 2 (112). 32-37.
5. Chekman, I. S., Ghorchakova, N. O., Kazak, L. I., Bielenichev, I. F., Bobyrov, V. M., Vysotskyi, I. Yu. et al. (2017). Farmakologhija: pidruchnyk dlja stud. med. f-tiv / za red. I. S. Chekmana. Vyd. 4-te. Vinnycja : Nova Knygha.
6. Bezrukavyj, Je. A. (2013). Doslidzhennja funkcionalnykh vlastyvostej kysloty ghialuronovoji ta jiji solej. *Ukrainskyj biofarmaceutychnyj zhurn*, 3, 52-54.
7. Doroshenko, O. Gh., Marchyshyn, S. M. (2016). Fitokhimichne doslidzhennja zboru diuretychnogho. *Medychna ta klinichna khimija*, 18, 3, 50-53. doi:10.11603/mcch.2410-681X.2016.v0.i3.6944.
8. Krutsjkykh, A. A., Kyslychenko, V. S., Omeljchenko, Z. I. (2014). Doslidzhennja letkykh komponentiv travy ljonku zvyčajnogho. *Zbirnyk naukovykh pracj spivrobotnykiv NMAPO im. P.L. Shupyka*, 23 (4), 307-312.

9. Krutsjkykh, A. A., Kyslychenko, V. S., Omeljchenko, Z. I. (2014). Morfologho-anatomichne vyvchennja travy ljonku zvyčajnogo. *Fitoterapija*, 3, 58-60.
10. Maloshtan, L. M., Chumak, O. O., Bezrukavyy, Je. A., Shatalova, O. M. (2021). Vyvchennja antyeksudatyvnoji ta diuretychnoji aktyvnosti shypuchykh tabletok iz ghustym ekstraktom lystja berezy. *Farmac. Zhurn*, 76, 1, 72-79. doi: 10.32352/0367-3057.1.21.08.
11. Tkachova, O. V., Butko, Ja. O., Gherasymova, O. O. (2022). Zastosuvannja diuretykiv u medycyni ta sporti ta monitoryngh jikh spozhyvannja v Ukrajinі. *Ukrajinjskyj zhurnal medycyny, biologiji ta sportu*, 7, 5 (39), 152-157. doi: 10.26693/jmbs07.05.152.
12. Tkachova, O. V., Kravchenko, I. V., Semenov, A. M. (2018). Doslidzhennja asortymentu, dostupnosti ta spozhyvannja diuretychnykh zasobiv v Ukrajinі. *Klinichna farmacija*, 22, 4, 58-64.
13. Compendium 2023. Available at.: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>.
14. Derzhavnyj rejestr likarsjkykh zasobiv Ukrajinjy 2023. Available at.: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsitesite.nsf/all/shlist?opendocument>.

Відомості про авторів:

Малий В. В., доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: malyi.vladimir@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6028-1890>

Малініна Н. Г., кандидатка фармацевтичних наук, доцентка кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: malininanatala78@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7796-1924>

Рогуля О. Ю., кандидатка фармацевтичних наук, доцентка кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: rogulyaolga@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5065-4545>

Бабічева Г. С., кандидатка фармацевтичних наук, доцентка кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: babicheva.ann5@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5868-5239>

Бондарєва І. В., кандидатка фармацевтичних наук, доцентка кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: iryna.bondarieva@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2415-9780>

Чегринєць А. А., кандидатка фармацевтичних наук, асистентка кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: krutskih_ann@ukr.net.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1240-4489>

Information about authors:

Malyi V. V., Doctor of Pharmacy (Dr. habil.), professor, head of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: malyi.vladimir@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6028-1890>

Malinina N. G., Candidate of Pharmacy (Ph.D.), associate professor of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: malininanatala78@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7796-1924>

Rohulia O. Yu., Candidate of Pharmacy (Ph.D.), associate professor of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: rogulyaolga@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5065-4545>

Babicheva G. S., Candidate of Pharmacy (Ph.D.), associate professor of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: babicheva.ann5@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5868-5239>

Bondarieva I. V., Candidate of Pharmacy (Ph.D.), associate professor of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: iryna.bondarieva@gmail.com.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2415-9780>

Chehrynets A. A., Candidate of Pharmacy (Ph.D.), teaching assistant of the Department of Pharmaceutical Management and Marketing, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: krutskih_ann@ukr.net.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1240-4489>

Надійшла до редакції 26.07.2023 р.